

Kako naj se najdem?

VODNIK ZA IZVOZNIKE EU

INSTRUMENTI TRGOVINSKE ZAŠČITE
PROTIDAMPINŠKI, PROTISUBVENCIJSKI IN ZAŠČITNI UKREPI

Predgovor

**ALFREDO
BONET BAIGET**

*Španski državni
sekretar za
trgovino*

Od začetka gospodarske krize se je uporaba instrumentov trgovinske zaščite v tretjih državah močno povečala tako po na novo uvedenih preiskavah kot številu sprejetih ukrepov. Uporaba teh instrumentov je sicer zakonita, vendar mora biti skladna z določbami Svetovne trgovinske organizacije (STO).

Standardi STO pa so v sedanjih razmerah pogosto prezrti in opaziti je vse več primerov, ko se za začetek preiskave in med njo uporabljajo nizki standardi. Posebnega pomena je tudi nediskriminatorna uporaba zaščitnih ukrepov, saj ta instrument ne obravnava nepoštenih praks, temveč preprečuje izvoz blaga katerega koli porekla na domače trge.

Ti ukrepi so škodljivo vplivali na Evropsko unijo, ki je največji izvoznik na svetu. Družbe EU zdaj težje dostopajo do trgov tretjih držav, ki so včasih dejansko zaprti zaradi izvajanja navedenih ukrepov.

Izboljšanje dostopa do trga tretjih držav za evropske družbe je bila ena glavnih prednostnih nalog španskega predsedstva na področju trgovinske politike. Številne družbe EU, zlasti mala in srednja podjetja, se ne zavedajo obstoja instrumentov trgovinske zaščite in ne vedo, kaj lahko storijo, da bi ohranile pravico konkurirati na trgih tretjih držav.

Špansko predsedstvo se je odločilo podpreti objavo tega vodnika, da bi izvoznim družbam pomagalo odzvati se na ukrepe trgovinske zaščite tretjih držav. Prepričan sem, da bo koristno in dragoceno orodje za družbe EU, ki so vključene v take postopke.

Zahvaljujem se službam Komisije za temeljito delo pri pripravi tega vodnika ter državam članicam EU in zainteresiranim stranem, ki so dejavno sodelovale v tej pobudi z izmenjavo izkušenj in prispevanjem potrebnih podatkov.

**KAREL
DE GUCHT**

*Komisar
EU za trgovino*

V globaliziranem gospodarstvu morajo družbe EU konkurirati na svojih domačih trgih in na tujih trgih. Zato si Komisija zelo prizadeva ustvariti nove priložnosti za izvoznike EU in zagotoviti, da lahko pod poštenimi pogoji konkurirajo in poslujejo na tujih trgih. V sedanji gospodarski krizi je to še bolj pomembno. Posebej se poudarja pomen mednarodnih pravil v globalnem trgovinskem sistemu. Za razliko od ostalih se je Evropska unija odločno uprla skušnjavi, da bi uvedla zaščitne ukrepe ali uporabila instrumente trgovinske zaščite za zaprtje trga zlasti v najhitreje rastočih gospodarstvih.

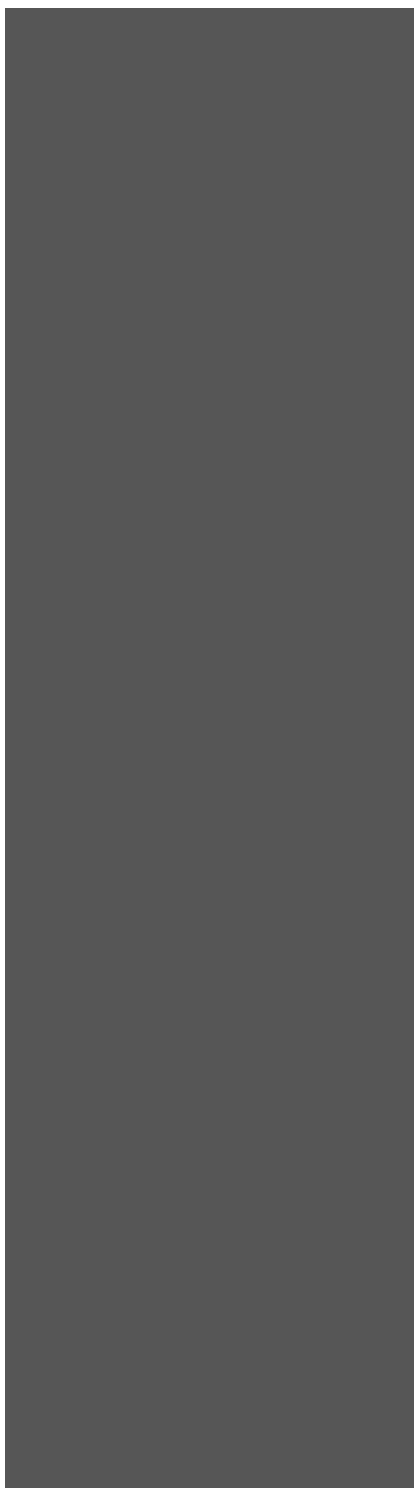
Instrumenti trgovinske zaščite so del pravil STO. So del širšega dogovora z našimi državljani, da odprti trgi na splošno prinašajo priložnosti, če jih urejajo pravila, ki zagotavljajo, da se trgovanje izvaja pod enakimi konkurenčnimi pogoji. Ob pravilni uporabi pravila trgovanja zagotavljajo, da lahko vsi trgovinski partnerji tekmujejo na podlagi svojih primerjalnih prednosti, pri čemer so končni zmagovalci državljani in družba. To pomeni, da bi vse države morale biti sposobne ukrepati proti nepoštenemu trgovanju. Vendar je treba to izvajati v jasnem in preglednem

pravnem okviru, ki zagotavlja, da pravila niso izpostavljena protekcionističnim pritiskom ali političnemu vplivu. Takšen je pristop EU do trgovinske zaščite in isto pričakujemo tudi od svojih trgovinskih partnerjev po svetu.

Seveda večino bremena takih preiskav nosijo podjetja sama, ne glede na to, ali je preiskavo začela EU ali tretja država. Zaposijo vas, da sodelujete v preiskavah, ki so običajno precej tehnične in podrobne, čeprav včasih nimate potrebnega tehničnega in pravnega znanja ter izkušenj. To je zlasti velik izziv za mala in srednje velika podjetja. Evropska komisija se zaveda tega bremena, ko izvaja svoje preiskave. Zaveda se tudi, da uporaba instrumentov trgovinske zaščite v tretjih državah pomeni podobno breme za vaše družbe.

Ta vodnik je zato koristno orodje, ki vam bo pomagalo, da se znajdete na področju trgovinske zaščite.

Dopolnjuje nasvete ter strokovno znanje, ki so že na voljo iz različnih virov, in lahko pomaga družbam EU, v primerih, ko so predmet preiskave trgovinske zaščite, ki jo začne eden od naših trgovinskih partnerjev.

Uvod

1. poglavje: Damping, subvencija, zaščitni ukrepi: osnovna načela

Kaj je damping?
 Kaj je subvencija?
 Kaj je zaščitni ukrep?
 Kakšne so zahteve za uvedbo ukrepov?
 Kakšen je pravni okvir?
 Kakšni ukrepi se lahko uvedejo?

2. poglavje: Preiskava

Na kakšni podlagi se začne preiskava?
 Zakaj se izvede preiskava?
 Kako sem obveščen o preiskavi?
 Ali moram sodelovati v preiskavi?
 Na koga se moram obrniti?
 Kateri so glavni koraki v preiskavi?

3. poglavje: Pravice in obveznosti izvoznikov

Katere so moje pravice?
 1. Pravica do predložitve informacij
 2. Pravica dostopa do informacij in predložitve pripomb nanje
 3. Pravica do zaslišanja
 Katere so moje obveznosti?
 1. Prijava
 2. Spoštovanje rokov
 3. Ustrezno sodelovanje

4. poglavje: Ali me postopek zadeva, in če me, v kakšnem obsegu?

5. poglavje: Kako se odločim za sodelovanje?

Katere so „koristi“ sodelovanja?
 Kakšni so „stroški“ sodelovanja?
 Kakšne so posledice nesodelovanja?
 Kako se odločim za sodelovanje?
 Ali moram sodelovati v primeru morebitne uvedbe zaščitnih ukrepov?

6. poglavje: Kakšna je vloga raznih drugih strani?

Kakšna je vloga Evropske komisije?
 Kakšna je vloga uprav držav članic?
 Kakšna je vloga veleposlaništev in delegacij EU v državi, ki izvaja preiskavo?
 Kakšna je vloga združenja EU, katerega član sem?
 Kakšna je vloga mojih strank v državi, ki izvaja preiskavo?
 Kakšna je vloga mojih povezanih družb?

7. poglavje: Ukrepi so uvedeni – kakšne so moje možnosti?

Pregled ukrepov
 Pravno izpodbijanje ukrepov

4

6

6

6

7

7

8

8

9

9

9

9

9

10

10

12

12

12

14

15

16

16

16

16

16

18

19

19

19

19

20

20

21

21

22

23

23

23

23

23

24

24

25

Uvod

Družbe, ki poslujejo v tujini, morajo glede na čedalje večjo globalizacijo trgovine upoštevati svojo obveznost izpolnjevanja mednarodnih pravil trgovanja. To pa ni vedno lahka naloga.

Čeprav je danes opazen splošen trend odpravljanja ovir v trgovini, sistem mednarodne trgovine državam omogoča, da v posebnih okoliščinah uvedejo omejevalne ukrepe. Ti ukrepi se imenujejo trgovinska sredstva ali instrumenti trgovinske zaščite, njihova uporaba pa je dovoljena le pod strogimi pogoji.

Obstajajo trije instrumenti trgovinske zaščite: protidampinški, protisubvencijski in zaščitni instrument. Prva dva instrumenta se uporabljata proti nepoštenim trgovskim praksam, kadar se uvoz izvaja pod pogoji, ki jih je mogoče izpodbijati v skladu s pravili mednarodne trgovine, cilj tretjega instrumenta pa je industriji v državi uvoznici zagotoviti čas, da se prilagodi znatnemu povečanju uvoza.

Če vaši konkurenti na tujih trgih trdijo, da je vaš izvoz na njihovem trgu dampinški, subvencioniran ali da se morajo spopadati z znatnim povečanjem uvoza, ki škoduje njihovim dejavnostim, lahko svoje nacionalne organe zaprosijo za uvedbo ukrepov trgovinske zaščite za izboljšanje stanja. To pa lahko vpliva na vaš položaj, saj lahko nacionalni organi države uvoznice pri vas izvajajo dolgotrajno preiskavo in vam naložijo ukrepe (v obliki dodatnih dajatev ali kvot) za prihodnji izvoz v navedeno državo.

Ta vodnik vam bo pomagal bolje razumeti glavne pojme trgovinske zaščite, v njem pa boste našli tudi nasvete o tem, kako ravnati v primeru preiskav trgovinske zaščite.

1. poglavje

Damping, subvencija, zaščitni ukrepi: osnovna načela

KAJ JE DAMPING?

Družba izvaja damping, če izvaža izdelek po nižji ceni, kot je njegova „normalna vrednost“. Za normalno vrednost izdelka se šteje cena izdelka, po kateri se ta prodaja na domačem trgu, ali njegovi proizvodni stroški.

Protidampinški ukrep – običajno v obliki dajatve – se uporablja za izenačitev škodljivih učinkov dampinškega uvoza in ponovno vzpostavitev poštene konkurence. Temelji na stopnji dampinga, ki vključuje primerjavo med izvozno ceno in normalno vrednostjo. Ta primerjava se izvede za enake ali primerljive vrste izdelkov. Da se zagotovi poštena primerjava, se lahko prilagodi glede na razlike, ki vplivajo na primerljivost cen, kot so razlike v pogojih prodaje, ravnih trgovanja, fizikalnih lastnostih itd.

Kaj storiti, če ne izvajam dampinga?

Protidampinški ukrepi veljajo na ravni države, tj. vplivajo na ves izvoz izdelka v preiskavi, iz ene ali več držav. Čeprav vaša družba ne izvaža po dampinških cenah, mora sodelovati v postopku, da bi to dokazala. Šele nato je lahko oproščena.

Kaj je damping?

Domača cena = 120

Izvozna cena = 100

Stopnja dampinga = 20

KAJ JE SUBVENCIJA?

Subvencija je finančni prispevek vlade ali javnega organa, ki prinaša ugodnosti prejemniku. Finančni prispevek se lahko zagotavlja v različnih oblikah, kot so nepovratna sredstva, posojila, dobropisi na že plačane davke oziroma blago ali storitve, ki jih dobavi vlada.

To prinaša ugodnosti, če se kateri koli od teh prispevkov zagotavlja pod pogoji, ki so ugodnejši od pogojev, dostopnih na trgu. Na primer, če vlada zagotavlja električno energijo po ceni, ki je nižja od tržne cene, ali kupi izdelek po ceni, ki je višja od njegove tržne cene.

Subvencije, proti katerim se lahko uvedejo izravnalni ukrepi, so subvencije, specifične za eno družbo ali sektor.

Protisubvencijski ukrep (imenovan tudi izravnalni ukrep) – običajno v obliki dajatve – se uporablja za izenačitev škodljivih učinkov subvencioniranega uvoza in ponovno vzpostavitev poštene konkurence. Zato mora ustrezati razliki med subvencionirano izvozno ceno in nesubvencionirano izvozno ceno.

Subvencija je finančni prispevek vlade ali javnega organa, ki prinaša ugodnosti prejemniku.

KAJ JE ZAŠČITNI UKREP?

Zaščitni ukrepi se lahko uvedejo, kadar nepredvideno, močno in nenadno povečanje uvoza negativno vpliva na industrijo. Namen zaščitnih ukrepov je industriji omogočiti začasen predah, med katerim se zmanjša pritisk uvoza, da bi lahko izvedla potrebne spremembe. Zaščitne ukrepe vedno spremlja zahteva po prestrukturiranju.

Protidampinški in protisubvencijski ukrepi se sprejmejo zoper določene države (izvoznikom pa se določi individualna dajatev, odvisna od njihovega položaja in sodelovanja), zaščitni ukrepi pa se uporabljajo za uvoz iz vseh držav. Z drugimi besedami, zaščitni ukrepi se uporabljajo za ves uvoz, ne glede na njegov izvor, in enak ukrep velja za vsakega izvoznika.

Zato se postopek v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov v več pogledih razlikuje od protidampinških in protisubvencijskih postopkov (glej **poglavje II**).

Zaščitni ukrepi se od protidampinških in protisubvencijskih instrumentov razlikujejo v tem, da niso usmerjeni v odpravljanje nepoštenih trgovinskih praks. Pravni pogoji za uvedbo ukrepov so zato strožji, na primer standard škode.

Kaj je škoda?

Industrija trpi škodo, kadar se poslabša njen gospodarski položaj.

Škoda se opredeli na podlagi objektivne preučitve vseh relevantnih gospodarskih dejavnikov, kot so proizvodnja, prodaja, tržni delež, dobički, produktivnost, zmogljivost, stopnja izkoriščenosti zmogljivosti itd. Ta seznam ni izčrpen.

Omeniti gre, da je treba pri zaščitnih ukrepih ugotoviti **resno** škodo. To je višja stopnja škode, kot je **znatna** škoda, ki se zahteva v protidampinških in protisubvencijskih postopkih.

KAKŠNE SO ZAHTEVE ZA UVEDBO UKREPOV?

Pri uvedbi ukrepov je najprej treba določiti, ali **gre za dampinški uvoz** (protidampinški ukrepi), **subvencioniran uvoz** (protisubvencijski ukrepi) **ali za močno povečanje uvoza** (zaščitni ukrepi). Obstajajo pa tudi dodatne zahteve: ugotoviti je treba še, da je tak uvoz negativno vplival na gospodarski položaj domače industrije, tj. da je nastala škoda. Z drugimi besedami, preiskovalni organi morajo **dokazati vzročno** povezavo med uvozom in **škodo**.

Preskus javnega interesa: države se lahko odločijo uporabiti ukrepe le, če se dokaže, da to ne bi bilo v nasprotju z njihovim splošnim javnim interesom, tj. da ukrepi ne bi povzročili več škode celotnemu gospodarstvu, kot bi pomagali domači industriji, ki jo je prizadel uvoz. Zato je treba upoštevati interese industrijskih uporabnikov uvoza, uvoznikov in potrošnikov.

Kaj je vzročnost?

Dokazati je treba, da je zadevni uvoz povzročil škodo domači industriji. Običajno je tako, kadar se dogodki zgodijo hkrati, na primer povečanje uvoza in zmanjšanje prodaje/proizvodnje domače industrije.

Zelo pogosto pa poleg uvoza domači industriji škodo povzročijo tudi drugi dejavniki. Dokazati je treba, da ti dejavniki niso glavni vzrok za škodo. Navedeni dejavniki so lahko cene in obseg nedampinškega/nesubvencioniranega uvoza, zmanjšanje povpraševanja, spremembe vzorca trgovanja ali tehnološki razvoj.

Če povzamemo, ukrepi se lahko uvedejo le, če so izpolnjene tri zahteve: (i) obstoj dampinga / subvencioniranja / povečanja uvoza, (ii) povzročena je škoda domači industriji in (iii) obstoj vzročne zveze, ki dokazuje, da je škodo povzročil uvoz in ne drugi dejavniki.

KAKŠEN JE PRAVNI OKVIR?

Vsaka država, ki uporablja instrumente trgovinske zaščite, ima v domači zakonodaji poseben zakon, v katerem so določeni podrobnosti in pogoji uporabe ukrepov.

Za članice Svetovne trgovinske organizacije (STO) velja, da morajo biti ti zakoni skladni z zahtevami STO. Sicer pa je lahko nacionalna zakonodaja strožja od določb STO, tj. določa višji prag za uporabo ukrepov, kot so predvidene na ravni STO. Članice STO morajo obvestiti ustrezne organe

STO o svoji domačih zakonih (in vseh njihovih spremembah). Ti zakoni so dostopni prek spletnega iskalnika na spletišču STO (glej Prilogo).

Zadevna zakonodaja STO obsega Sporazum o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini 1994 (Protidampinški sporazum STO), Sporazum o subvencijah in izravnalnih ukrepih ter Sporazum o zaščitnih ukrepih.

Države, ki niso članice STO, niso zavezane izpolnjevati standardov

STO. Vendar se njihova nacionalna zakonodaja običajno zgleduje po načelih STO in pogosto ni večjih razlik.

Poleg tega so lahko v dvostranske sporazume vključene posebne določbe o uporabi instrumentov trgovinske zaščite, ki jih podpiseta EU in država, ki sprejme ali name-rava sprejeti ukrepe. Zato morajo biti izpolnjene tudi te dvostranske obveznosti.

Povzetek glavnih značilnosti domače zakonodaje držav, ki so pogostejše uporabnice instrumentov, je na voljo na spletni strani Evropske komisije (glej Prilogo). Celotno besedilo domače zakonodaje vsake članice STO je na voljo na spletni strani STO (glej Prilogo).

KAKŠNI UKREPI SE LAHKO UVEDEJO?

PROTIDAMPINŠKI IN PROTISUBVENCijski ukrepi se običajno uvedejo za obdobje pet let z možnostjo podaljšanja za obdobje(-a) nadaljnjih pet let na podlagi preiskave v zvezi s pregledom. Začasni protidampinški in protisubvencijski ukrepi se ne morejo uvesti prej kot 60 dni po začetku preiskave. Takšni začasni ukrepi se lahko uvedejo za največ štiri mesece pri protisubvencijskih in šest mesecev pri protidampinških ukrepih.

Ukrepi imajo običajno obliko dajatve *ad valorem*, tj. dajatve, izračunane na podlagi vrednosti

računa, na primer 15 %, lahko pa tudi posebne dajatve, tj. dajatve, izračunane na podlagi drugega parametra, in ne vrednosti, kot je teža, npr. 15 \$ na tono. Lahko imajo tudi obliko cenovnih zavez (glej spodaj). Dajatve plača uvoznik v državi, ki je uvedla ukrepe, pobirajo pa jih nacionalni carinski organi.

Izvoznikom, ki so ustrezno sodelovali s preiskovalnim organom, se določi stopnja dajatve, ki izraža njihov položaj. Za nesodelujoče izvoznike velja stopnja preostale dajatve, ki je običajno višja od dajatve, določene sodelujočim

stranem. Zato je v interesu izvoznikov, da sodelujejo.

Dajatve so lahko enakovredne ravni izračunane stopnje dampinga ali znesku ugotovljene subvencije. Nekatere države zagotavljajo tudi možnost omejitve stopnje dajatve na najnižjo raven, ki je potrebna, da se odpravi škoda. Ta metoda se imenuje **pravilo nižje dajatve**. Vendar raven ukrepa ne sme nikoli preseči stopnje dampinga ali celotnega zneska subvencije.

ZAŠČITNI UKREPI se lahko uvedejo za obdobje štirih let z možnostjo podaljšanja, vendar lahko

skupno trajajo največ osem let (glej poglavje VII). V večini primerov se ukrepi uvedejo za obdobje treh let. Ti ukrepi se lahko uvedejo kot posledica znatnega povečanja uvoza in imajo lahko obliko dajatev ali količinske omejitve. Količinske omejitve so lahko kvote ali tarifne kvote. V primeru kvote uvoz ne sme presežati določene količine, v primeru tarifne kvote pa uvoz lahko presega to omejitev, vendar zanj velja dodatna dajatev. Začasni zaščitni ukrepi se lahko uvedejo sočasno z začetkom preiskave. Ti začasni ukrepi imajo lahko le obliko dajatve.

Cenovne zaveze: alternativna rešitev?

Pri protidampinških in protisubvencijskih postopkih lahko izvoznik ponudi cenovno zavezo, namesto da se mu naloži protidampinška ali protisubvencijska dajatev.

Izvoznik, ki ponudi cenovno zavezo, se strinja, da bo izdelek v preiskavi izvažal nad določeno cenovno omejitvijo, tj. po nedampinških ali nesubvencioniranih cenah. Kadar so izvozne cene nad to mejno vrednostjo, so izdelki družbe oproščeni dajatev, ki bi se sicer zaračunale ob njihovem uvozu. V tem primeru seveda veljajo nekateri pogoji, ki običajno vključujejo strog nadzor organov države uvoznice, včasih pa tudi redno poročanje o izvoznih cenah in postopke preverjanja.

Družba, ki je pripravljena ponuditi cenovno zavezo, se mora obrniti na preiskovalne organe.

2. poglavje

Preiskava

NA KAKŠNI PODLAGI SE ZAČNE PREISKAVA?

Preiskave trgovinske zaščite se začnejo bodisi na podlagi pritožbe industrije bodisi na pobudo preiskovalnega organa. Odvisno od instrumenta se lahko preiskava začne, ko obstajajo dokazi o (i) dampu, subvencioniranju ali znatnemu povečanju uvoza, (ii) škodi domači industriji in (iii) vzročni zvezi med škodo in zadevnim uvozom. V večini primerov se preiskava začne na podlagi pritožbe, ki jo vložijo eden ali več domačih proizvajalcev. Po zakonu morajo pritožniki predstavljati večji delež domače proizvodnje. Vsaka zainteresirana stran ima pravico pridobiti „javno različico“ te pritožbe (tj. različico, iz katere so odstranjeni vsi zaupni podatki). Glej tudi **poglavje III.2.**

ZAKAJ SE IZVEDE PREISKAVA?

Ko organi preučijo pritožbo in se prepričajo, da obstajajo zadostni dokazi, se odločijo začeti preiskavo. Namen preiskave je zbrati informacije, da se preveri, ali so izpolnjeni pravni pogoji za uvedbo ukrepov, in da se določi raven ukrepov. Ni nujno, da se vse preiskave končajo z uvedbo ukrepov. Preiskava lahko dejansko pokaže, da ukrepi niso upravičeni.

KAKO SEM OBVEŠČEN O PREISKAVI?

Država, ki začne preiskavo, mora v svojem nacionalnem uradnem listu objaviti tako imenovano obvestilo o začetku preiskave. Obvestiti mora tudi organe držav, ki jih zadeva preiskava. Običajno so neposredno obveščeni tudi vsi proizvajalci izvozniki, ki so znani preiskovalnim organom.

Evropska komisija vsakič, ko je obveščena o začetku preiskave, nemudoma obvesti predstavnike držav članic in jih zaprosi, da posredujejo informacije zadevnim stranem. Poskuša tudi vzpostaviti stik z združenji EU, ki predstavljajo industrijo, ki proizvaja izdelek v preiskavi, da bi jih opozorila, jim posredovala ustrezne informacije in jih zaprosila, da navežejo stik s svojimi člani. Komisija na svoji spletni strani tudi objavlja informacije o preiskavah, ki so v teku.

Proizvajalce izvoznike tako neposredno obvestijo preiskovalni organi ali pa jih na preiskavo opozori njihova država članica ali ustrezno združenje EU. Velikokrat proizvajalci o začetku preiskave izvejo v svojih običajnih poslovnih stikih, na primer od svojih strank, saj se take informacije običajno hitro širijo.

Kaj moram storiti, ko sem obveščen o preiskavi?

Če želite uveljaviti svoje pravice v preiskavi, se morate nemudoma prijaviti kot zainteresirana stran, tako da navežete stik s preiskovalnimi organi.

ALI MORAM SODELOVATI V PREISKAVI?

Za doseglo najboljšega možnega rezultata je priporočljivo, da sodelujete s preiskovalnimi organi in jim predložite zahtevane informacije. **V protidampinski ali protisubvencijski preiskavi se družbam, ki v celoti sodelujejo v preiskavi, določi individualna dajatev, ki odseva njihov položaj in je običajno nižja od dajatev za družbe, ki ne sodelujejo v preiskavi.** Podrobnejše informacije so na voljo v **poglavju V.**

NA KOGA SE MORAM OBRNITI?

Če vašo družbo zadeva preiskava ali imate posebna vprašanja, je najbolje, da se obrnete na nacionalno in/ali evropsko združenje, ki je običajno obveščeno o tem in pozna takšne postopke. Obrnete se lahko tudi na svojo nacionalno upravo, kjer dobite ustrezne nasvete in oceno postopkov.

Da bi prejeli vse pomembne informacije (kot so obvestilo o začetku preiskave, vprašalniki) in da ne bi zamudili rokov, navežite stik neposredno z zadevnimi preiskovalnimi organi. Pomembno je, da se tem organom „predstavite“ in prijavite kot zainteresirana stran v okviru preiskave. To je pogosto predpogoj, da lahko uveljavljate svoje pravice do obrambe.

Poleg tega Evropska komisija ažurno spremlja akcije trgovinske zaščite, ki jih izvajajo države, ki niso članice EU. Čeprav Evropska komisija ne more pravno zastopati proizvajalcev EU v takšnih preiskavah, je zbrala veliko strokovnega znanja in izkušenj glede uporabe instrumentov trgovinske zaščite v tretjih državah. Na voljo je skupina izkušenih referentov, ki lahko vaši družbi zagotovi strokovno pomoč in svetovanje. Kontaktni podatki Evropske komisije so navedeni v Prilogi.

KATERI SO GLAVNI KORAKI V PREISKAVI?

1. Protidampinške in protisubvencijske preiskave

Spodaj so na splošno predstavljeni glavni koraki tipične preiskave. Ti se lahko razlikujejo od države do države. V Prilogi so navedene spletne strani za vsako pomembno državo.

ZAČETEK PREISKAVE

Organi države, ki ni članica EU, začnejo preiskavo z objavo v nacionalnem uradnem listu. **V objavi so običajno navedeni tudi vsi ustrezni roki.** Organi hkrati obvestijo neposredno zadevne izvoznike in/ali ustrezna veleposlaništva, trgovinske urade in delegacije EU.

PRIJAVA ZADEVNEGA PROIZVAJALCA

Proizvajalci izvozniki, ki jih zadeva preiskava, se morajo prijaviti pri preiskovalnem organu in zaprositi za vprašalnik. Spoštovati je treba kratke roke: običajno od 15 do 21 dni za prijavo kot zainteresirana stran in od 30 do 45 dni za vračilo izpolnjenega vprašalnika.

UVEDBA ZAČASNIH UKREPOV

Začasni ukrepi se **lahko** uvedejo po preteku 60 dni od datuma začetka preiskave. Vendar običajno traja dlje. Začasni ukrepi se ne uvedejo v vseh primerih.

DODATNE INFORMACIJE/OBISK

Med potekom preiskave lahko organi zaprosijo za dodatne informacije in/ali določijo datum preveritvenega obiska v prostorih izvoznikov. **Poudariti je treba, da se lahko preveritveni obisk opravi pred uvedbo začasnih ukrepov ali po njej.**

UVEDBA DOKONČNIH UKREPOV

Preiskava se **lahko** konča z uvedbo dokončnih ukrepov. Preiskovalni organi morajo razkriti dokončne ugotovitve in v skladu s pravili STO zainteresiranim stranem omogočiti, da pred uvedbo dokončnih ukrepov predložijo pripombe. Razen v posebnih okoliščinah se **preiskave končajo v enem letu, v nobenem primeru pa ne smejo trajati dlje kot 18 mesecev.**

2. Kakšne so posebnosti v zvezi s preiskavami glede morebitne uvedbe zaščitnih ukrepov?

Zgoraj predstavljeni glavni koraki veljajo tudi za preiskave v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov: začetek preiskave z objavo v domačem uradnem listu, prijava kot zainteresirana stran, vprašalniki, objava ugotovitev z namenom, da se stranem omogoči predložitev pripomb, in uvedba ukrepov.

Nekateri vidiki postopkov v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov pa se razlikujejo od protidampinških in protisubvencijskih postopkov, ker so zaščitni ukrepi nujno ukrepanje in se enaka dajatev določi za ves uvoz ne glede na državo porekla. Glavne razlike so:

- 1) **začasni ukrepi se lahko uvedejo hkrati z začetkom preiskave, zato se lahko izvoznikom nenadoma in brez opozorila naloži zaščitna dajatev;**
- 2) čeprav je sodelovanje posameznih družb pomembno tudi v postopkih v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov, nima enakega učinka kot v protidampinških in protisubvencijskih preiskavah, ker se ne obravnavajo individualne dajatve. Ista dajatev se enako uporablja za uvoz iz vseh virov. Vendar lahko preiskovalni organi izberejo obliko dajatve, ki natančneje obravnava vzrok težav in ne kaznuje po nepotrebnem uvoza, ki ne povzroča škode domači industriji. Na primer: ukrep se

lahko uvede le pod določeno najnižjo uvozno ceno. Tako imajo izvozniki lahko jasen interes za sodelovanje, da bi zagotovili, da se upoštevajo njihova stališča in pripombe. Če strani ne sodelujejo, lahko dejansko izgubijo pravico do obrambe svojih interesov (na primer: predložitev stališč in sodelovanja na zaslišanjih).

Družbe, ki so vključene v preiskavo v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov, morajo zato nemudoma navezati stik z Evropsko komisijo in/ali upravo v svoji državi članici, da bi pripravile obrambno strategijo in ne bi bile po nepotrebnem kaznovane. Evropski izvozniki velikokrat niso razlog za škodo, ker je njihov izvoz običajno v višjih cenovnih razredih.

3. poglavje

Pravice in obveznosti izvoznikov

Preiskave trgovinske zaščite so nesodni postopki, v katerih imajo vse zainteresirane strani posebne pravice (pravice do obrambe) in obveznosti. Zainteresirane strani so vsi gospodarski subjekti, na katere lahko neposredno ali posredno vplivajo kateri koli ukrepi. To zadeva predvsem izvoznika(-e) v državi(-ah), ki ga (jih) zadeva preiskava, ter domačega(-e) proizvajalca(-e) v državi, ki je začela preiskavo. V praksi morajo te strani,

da bi lahko uveljavljale svoje pravice, izpolniti nekatere obveznosti.

Pravice in obveznosti so dodeljene na podlagi zakonodaje države, ki je začela preiskavo. Ta mora biti v skladu z zakonodajo STO (če je zadevna država članica STO) in določbami katerega koli veljavnega dvostranskega sporazuma med zadevno državo in EU.

KATERE SO MOJE PRAVICE?

1. Pravica do predložitve informacij

Izvozniki imajo pravico predložiti ustrezne informacije v pisni obliki. Preiskovalni organi morajo te informacije upoštevati, če so ustrezne in predložene v skladu s postopki, vključno z roki, ki jih določijo organi.

Strani lahko predložijo dve vrsti informacij: (i) informacije, ki se uporabijo za izračun **stopnje dajatve za vašo družbo** (za protidampinške in protisubvencijske ukrepe), in sicer običajno v obliki odgovora na vprašalnik, in/ali (ii) splošne pripombe pravne ali dejanske narave, in sicer v obliki pisnih stališč.

POZOR: Prijavite se!

Družba se mora, da bi se štela za zainteresirano stran in si zagotovila navedene pravice do obrambe, predstaviti preiskovalnim organom in prijaviti v skladu s postopki in v

rokih, določenih v obvestilu o začetku preiskave. Običajno zadostuje preprost dopis, nekateri organi pa že v tej fazi zahtevajo več ključnih informacij.

Kakšen je namen vprašalnika?

Glavni namen izpolnjenega vprašalnika je določiti stopnjo dajatve, ki ustreza položaju vaše družbe. Na primer: v protidampinškem postopku se zahtevajo podrobne informacije o izvoznih cenah in cenah na domačem trgu ter ustreznih proizvodnih stroških. Če se šteje, da je odgovor ustrezen, in so preiskovalni organi preverili informacije, se te informacije uporabijo za izračun stopnje dajanja.

V protidampinških in protisubvencijskih postopkih so mogoče individualne stopnje dajatev, pri **ZAŠČITNIH UKREPIH** pa se določi le en ukrep, ki se uporabi za ves izvoz ne glede na državo porekla in ne glede na to, ali je bil vprašalnik izpolnjen ali ne. Kljub temu so lahko v postopkih v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov izpolnjeni vprašalniki pomembni, da se omogoči določitev vrste ukrepa, ki manj vpliva na vaše izvozne interese, na primer v obliki najnižje cene.

Zakaj moram izpolniti vprašalnik?

Izpolnitev vprašalnika ni obvezna. Vendar če ni izpolnjen, se običajno ne obračuna individualna stopnja dajatve, ukrepi pa so običajno višji od dajatev, določenih sodelujočim stranem (nesodelovanje ne more prineseti koristi).

Izpolnjen vprašalnik vključuje tudi pomembne obveznosti (glej okvir na vrhu strani), zato je pogosto priporočljivo najeti pravnega svetovalca, da se zagotovi, da je sodelovanje ustrezno. Kljub polnemu sodelovanju v preiskavi ni zagotovljen določen rezultat, ki bi ustrezal vašim pričakovanjem.

Čeprav je priporočljivo sodelovati, je to še vedno ekonomska odločitev, ki mora temeljiti na analizi stroškov in koristi.

Kako moram izpolniti vprašalnik?

Če se odločite izpolniti vprašalnik, morate zagotoviti, da v celoti sodelujete (odgovoriti je treba na vsa vprašanja) in da izpolnite vse zahteve, ki jih določijo preiskovalni organi. Delno sodelovanje (tj. če odgovorite le na nekatere dele vprašalnika) se lahko šteje kot nesodelovanje. V tem primeru izračun dajatev ne bo temeljil na vaših podatkih, temveč na najboljših razpoložljivih dejstvih. Posledično je lahko stopnja dajatev višja od pričakovane. Več informacij o obveznostih v zvezi s sodelovanjem je na voljo v **poglavju V**.

Kako lahko zagotovim varstvo svojih zaupnih podatkov?

V vprašalniku boste morali predložiti občutljive informacije o svoji družbi, kot so podrobni podatki o cenah (za vsako izvozno transakcijo), stroških ali imenih strank.

Čeprav so lahko po vašem mnenju te informacije izredno občutljive, ker lahko zadevajo poslovne skrivnosti, so to ključne informacije za preiskavo, zato jih je treba predložiti preiskovalnim organom. Pravna obveznost organov pa je, da zagotovijo varstvo zaupnih podatkov in jih ne razkrijejo nobeni drugi strani.

Vsi občutljivi podatki se lahko zato predložijo na zaupni podlagi, pri čemer jih je treba jasno označiti kot zaupne. V tem primeru morate predložiti tudi povzetek, ki ni zaupne narave. Ta nezaupni povzetek bo na voljo za vpogled vsem zainteresiranim stranem, da se zagotovi preglednost in zainteresiranim stranem omogoči, da lahko ustrezno uveljavljajo svoje pravice do obrambe. Povzetek lahko na primer vključuje indeksirane

Kako se odločim za sodelovanje?

Izvozniki morajo pri odločanju, ali bodo sodelovali ali ne, primerjati stroške in koristi sodelovanja s posledicami nesodelovanja. Nesodelovanje lahko pomeni, da bodo morali zapustiti zadevni izvozni trg.

Več o tem preberite v poglavju V.

številke. Opozoriti je treba, da pri nekaterih informacijah ni mogoč povzetek ali indeksacija (na primer imena strank), kljub temu pa je treba te informacije predložiti preiskovalnemu organu (z oznako zaupno), vendar ne bodo dostopne drugim stranem.

ZDA, Kanada in Mehika pravnim zastopnikom zainteresiranih strani dovolijo dostop do vseh predloženih zaupnih informacij. Vendar pravni zastopniki nimajo pravice teh informacij razkriti svojim strankam.

Katere informacije lahko predložim poleg izpolnjenega vprašalnika?

Zainteresirane strani morda želijo poleg vprašalnikov predložiti tudi bolj splošne pripombe ali postaviti določena vprašanja, ki niso povezana z določitvijo dajatev. To lahko zadeva na primer pravne argumente (tj. dokaz, da niso izpolnjene zakonske zahteve), posebne informacije v zvezi z definicijo izdelka, položaj domače industrije, domačega trga in/ali kakršne koli druge informacije, pomembne za preiskavo.

Takšne pripombe se lahko predložijo pisno, v obliki in v rokih, določenih v obvestilu o začetku preiskave, ter v sodelovanju z industrijskimi združenji EU, nacionalno upravo in Evropsko komisijo, s čimer se zagotovi skladnost.

Preiskovalni organi morajo preučiti vse informacije, ki jih prejmejo, vključno z navedenimi pisnimi stališči, in jih, če so pomembne in ustrezno utemeljene, upoštevati pri oblikovanju ugotovitev.

Če imate v zvezi s tem posebna vprašanja, vam svetujemo, da poiščete pravno pomoč ali se obrnete na službe Evropske komisije in upravo v svoji državi članici, kjer lahko dobite nekaj napotkov (kontaktni podatki so navedeni na koncu vodnika).

2. Pravica dostopa do informacij in predložitve pripomb nanje

Preiskovalni organi morajo zainteresiranim stranem zagotoviti informacije, **a)** ko se **začne preiskava** in **b)** ko so **oblikovane ugotovitve**. Poleg tega je treba zagotoviti **c)** dostop do **informacij**, ki niso zaupne narave in so jih **predložile druge zainteresirane strani**.

a) Informacije ob začetku postopka

Začetek preiskave skoraj vedno temelji na pritožbi (zahtevku), ki jo vloži domača industrija tretje države. Takoj ko se začne preiskava, morajo preiskovalni organi navedene države pritožbo dati na voljo zainteresiranim stranem. Ta dokument mora vsebovati (i) dokazila o dampedu/subvencioniranju ali povečanju uvoza, (ii) informacije o položaju domače industrije in (iii) dokazila, da je uvoz negativno vplival na domačo industrijo.

Če preiskava zadeva vas, imate pravico pridobiti „javno različico“ pritožbe. To je nezaupna različica zahtevka, ki ga vloži domača industrija, v kateri so vsi podatki zaupne narave odstranjeni in zamenjani s povzetkom, ki ni zaupne narave. Povzetek mora biti dovolj podroben, da omogoča jasno razumevanje bistva zaupno predloženih informacij.

b) Informacije v fazi, ko so oblikovane ugotovitve

Ugotovitve preiskave je treba sporočiti zainteresiranim stranem. Če ste zainteresirana stran, morate zahtevati in prejeti naslednje informacije: ključne ugotovitve glede dampedu/subvencioniranja ali povečanega uvoza (za zaščitne ukrepe), položaja domače industrije (škoda) in vpliva uvoza na domačo industrijo (vzročnost). Poleg tega morajo vsi sodelujoči izvozniki prejeti podrobno razlago izračuna njihove dajatve (le za protidampinške/protisubvencijske postopke, ker se za zaščitne ukrepe ne določa individualna dajatev).

Kdaj prejmem informacije o ključnih ugotovitvah?

Izsledke preiskave je treba razkriti pred dokončno ugotovitvijo in dati na voljo dovolj časa za predložitev pripomb. Začasne ugotovitve se lahko razkrijejo hkrati z uvedbo začasnih ukrepov ali neposredno po njej.

Kaj moram storiti, če nisem prejel nobenih informacij?

Če informacije niso razkrite ali so razkrite le delno, se morajo zainteresirane strani čim prej obrniti na preiskovalne organe, ker za odziv običajno ni na voljo veliko časa (glej spodaj). Evropska komisija vam lahko pomaga, če menite, da niste prejeli dovolj informacij.

Kako lahko uporabim informacije, ki sem jih prejel?

Izsledki preiskave se razkrijejo, da se zainteresiranim stranem omogoči, da izrazijo pripombe na ugotovitve. Zavedati se morate, da lahko pripombe predložite le v omejenem obdobju (ki je navedeno v obvestilu o začetku ali samem dokumentu o „razkritju“). Zato morate zagotoviti, da se odzovete v rokih, ki jih določijo preiskovalci.

Pravico imate izraziti vse pripombe na ugotovitve, vključno z izračunom dajatve, ki je bila določena za vašo družbo (če je bila določena), ter na ugotovitve škode in vzročnosti. V tej fazi se lahko postavijo tudi vsa druga vprašanja, kot je definicija izdelka. Dejansko je lahko v vašem interesu, da zaprosite za izključitev (nekaterih) izdelkov, ki jih izvažate. Vendar je to predmet pravnih premislekov.

Nekatere države izvajajo tudi tako imenovani test javnega interesa, tj. preučijo, ali bi bila uvedba ukrepov v nasprotju z interesom celotnega domačega gospodarstva. Tudi v zvezi s tem je mogoče izraziti pripombe.

Evropska komisija in vaša nacionalna uprava vam lahko pomagata tudi v tej pomembni fazi preiskave.

c) Dostop do predloženih informacij

Vse zainteresirane strani imajo pravico dostopa do informacij, ki so jih predložile druge strani v okviru preiskave. Oblika dostopa se lahko razlikuje, kar je odvisno od prakse v državi, ki je začela preiskavo:

Dostop do nezaupnih dokumentov (najpogostejši primer)

Vse zainteresirane strani imajo pravico dostopa do „nezaupne“ različice vseh informacij, ki jih predložijo vse druge strani med preiskavo. Vsi zaupni podatki so odstranjeni in zamenjani s smiselnim povzetkom. Strani lahko zahtevajo vpogled v te dokumente v prostorih preiskovalnih organov. Običajno je mogoče izdelati kopije.

V nekaterih državah je dostop do dokumentov dovoljen samo lokalnim odvetnikom, zato je morda treba najeti pravnega zastopnika.

Nekatere države omogočajo spletni dostop prijavljenim zainteresiranim stranem, kot na primer Avstralija in Kanada.

Dostop do zaupnih dokumentov

Nekatere države (trenutno ZDA, Kanada, Mehika) omogočajo dostop do VSEH dokumentov (vključno z zaupnimi informacijami), ki jih predložijo zainteresirane strani. Vendar je ta pravica dodeljena le odvetnikom z izrecno obveznostjo, da svojim strankam ne smejo razkriti nobenih zaupnih podatkov.

Samodejno prejemanje informacij

Nekaj držav zahteva, da zainteresirana stran ob vsaki predložitvi informacij samodejno pošlje nezaupno različico vsem drugim zainteresiranim stranem (na podlagi tako imenovanega seznama služb). Tako je na primer v Ukrajini.

Kako lahko uporabim te informacije?

Informacije iz teh dokumentov so lahko zanimive, ker lahko vidite, katere argumente so navedle druge strani. Te argumente lahko izpodbijate tako, da predložite stališča ali zaprosite za zaslišanje, na katerem predstavite svoja stališča. Izvozniki se običajno osredotočijo na stališča, ki jih predloži domača industrija, tj. njihovi konkurenti v državi uvoznici.

3. Pravica do zaslišanja

Zainteresirane strani imajo tudi možnost ustno predstaviti svoja stališča na zaslišanju. Zaslihanje lahko zahtevajo zainteresirane strani ali pa se organizira na povabilo preiskovalnih organov. V zadnjem primeru ima obliko javnega zaslišanja, kar pomeni, da so vse zainteresirane strani pozvane, da se udeležijo istega zaslišanja in izmenjajo stališča ali o njih razpravljajo. Zaslihanja se izvedejo v državi, ki je začela preiskavo.

Podrobnosti v zvezi z zaslišanji se običajno navedejo v obvestilu o začetku. Če želite svoja stališča predstaviti ustno, morate ravnati po postopkih, obrazloženih v obvestilu o začetku preiskave. Priporočljivo je, da pripombe, ki jih predstavite ustno na zaslišanju, predložite tudi v obliki tako imenovanih pisnih stališč po zaslišanju. Podobno kot pri pisnih stališčih je treba, če je le mogoče, posredovanja med zaslišanji usklajevati z industrijskim združenjem EU, Evropsko komisijo in nacionalnimi upravami.

KATERE SO MOJE OBVEZNOSTI?

Zainteresirane strani morajo izpolniti več obveznosti, da bi lahko sodelovale v preiskavi in ohranile ustrezne pravice do obrambe. Te obveznosti so običajno jasno obrazložene v obvestilu o začetku preiskave in vključujejo spoštovanje rokov ter ustrezno sodelovanje.

1. Prijava

Prvi korak pri sodelovanju v preiskavi je, da se prijavite kot zainteresirana stran v skladu s postopkom in v rokih iz obvestila o začetku preiskave.

2. Spoštovanje rokov

Preiskave so časovno omejene in zato zanje veljajo zelo strogi roki. **Nespoštovanje teh rokov se lahko šteje za nesodelovanje**, kar ima lahko pomembne negativne posledice. Zato je pomembno, da poznate roke in se jih držite. Običajno so roki jasno določeni v obvestilu o začetku in/ali jih preiskovalni organi uradno sporočijo vsem prijavljenim zainteresiranim stranem.

Za podaljšanje lahko zaprosite neposredno preiskovalne organe. Če je prošnja upravičena in ustrezno utemeljena, se podaljšanje pogosto odobri. Vendar to ni zagotovljeno, zato je najbolje, da dokumente predložite v rokih.

Glavni roki veljajo za:

- prijavo kot zainteresirana stran,
- izpolnitev vprašalnika (in odziv na dopise o pomanjkljivostih),
- predložitev pripomb (po začetku ali uvedbi začasnih ukrepov),
- zahtevo za sodelovanje na javnem zaslišanju.

3. Ustrezno sodelovanje

Da bi lahko ustrezno sodelovali, morate izpolniti vprašalnik. Izpolnjen vprašalnik bo tvoril celoto informacij, na podlagi katerih bodo oblikovane ugotovitve glede vaše družbe (za protidampinške in protisubvencijske postopke). Izpolniti vprašalnik ni vedno preprosto, ker je treba navesti podrobne informacije v določeni obliki, ki ni vedno običajna za družbe. Zahtevane informacije običajno vključujejo popolno evidenco domačih in izvoznih transakcij za dvanajst mesecev ter celotne informacije o proizvodnih stroških za vsako vrsto zadevnega izdelka.

Poleg tega se morate zavedati, da če v določenem roku **ne predložite** vseh ustreznih informacij **ali predložite nepopolne, lažne ali zavajajoče informacije, ima to lahko neugodne posledice za vašo družbo**. Na primer v protidampinških zadevah je malo možnosti, da bi preiskovalni organi sprejeli predložene dokaze o domačih cenah, če niso navedeni ustrezni proizvodni stroški, ker se navedene cene lahko uporabijo le, če

Jezik postopkov

Pripombe in izpolnjene vprašalnike je običajno treba predložiti v uradnem jeziku države, ki izvaja preiskavo. Zato je treba upoštevati čas, potreben za prevod vseh dokumentov, preden se jih lahko pošlje. **Upoštevajte roke!**

Kaj lahko storim po izteku rokov?

Preiskovalnim organom ni treba upoštevati informacij, predloženih po izteku rokov. Če imate težave pri izpolnjevanju rokov, je priporočljivo, da nemudoma zaprosite za podaljšanje. Če vam ne odobrijo podaljšanja ali ne morete pravočasno predložiti informacij, je priporočljivo, da informacije kljub temu predložite, čeprav pozno, skupaj z utemeljitvijo za prepozno predložitev. Vendar ni zagotovljeno, da bodo preiskovalni organi sprejeli predložene informacije.

V najslabšem primeru se lahko vaše splošne pripombe o vsebini zadeve posredujejo Evropski komisiji, vašim nacionalnim organom ali nacionalnemu industrijskemu združenju / industrijskemu združenju EU, ki jih lahko, če so prijavljeni kot zainteresirane strani, uporabijo v svojih stališčih.

se dokaže, da so dobičkonosne, tj. nad proizvodnimi stroški. Kadar so predloženi delni podatki, se lahko preiskovalni organi odločijo, da (vsaj delno) ne upoštevajo izpolnjenega vprašalnika in oblikujejo ugotovitve na podlagi katerih koli drugih razpoložljivih dejstev.

Ključno je, da si vzamete čas in pozorno preberete navodila, preden začnete izpolnjevati vprašalnik. Če imate kakršna koli vprašanja v zvezi z odgovori na vprašanja ali kakršne koli težave pri izpolnjevanju vprašalnika, se nemudoma obrnite na preiskovalne organe.

Družbe lahko po predložitvi odgovora na vprašalnik prejmejo tako imenovane dopise o pomanjkljivostih. Tudi na ta dopis je treba odgovoriti v določenem roku, sicer se lahko šteje, da ne sodelujete. **Preiskovalni organi lahko opravijo obiske na kraju samem, da bi pregledali evidence vaše družbe in preverili informacije, navedene v vprašalniku.**

Ali morajo moje povezane družbe tudi izpolniti vprašalnik?

Preiskovalni organi lahko zahtevajo, da tudi povezane družbe, vključene v proizvodnjo in prodajo zadevnega izdelka, izpolnijo vprašalnik in/ali da ga skupina izpolni skupaj. Zlasti lahko zahtevajo, da vprašalnik izpolnijo povezani uvozniki v tretji državi. Opozoriti je treba, da pojem povezanosti ni nujno omejen na kontrolni delež. Če niste prepričani, ali mora povezana stran tudi izpolniti vprašalnik, se za pojasnilo nemudoma obrnite na preiskovalne organe.

Izjema: vzorčenje

Če je izvoznikov zelo veliko, se lahko preiskovalni organi odločijo omejiti svoje ugotovitve na razumno (zmanjšano) število družb. V ta namen se izbere vzorec družb, vprašalnik pa izpolnijo le izvozniki, izbrani v vzorcu. Vendar je ključno, da se vaša družba strinja z vključitvijo v preiskavo in izpolni tako imenovan vprašalnik za vzorčenje (ki je mnogo krajši od vprašalnika, ki se uporabi za dejansko preiskavo), na podlagi katerega bodo preiskovalni organi izbrali vzorec. Povprečne ugotovitve za družbe, vključene v vzorec, se bodo nato uporabile za družbe, ki so bile pripravljene sodelovati, vendar niso bile vključene v vzorec.

Ali moram izpolniti vprašalnik v postopku v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov?

Čeprav se v postopku v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov ne določajo individualne dajatve, je lahko kljub temu pomembno, da izpolnite vprašalnik, da bi preiskovalnim organom predložili povezane podatke ali informacije. Če ne izpolnite vprašalnika, lahko preiskovalni organi tudi (napačno) sklepajo, da izvozniki nimajo nobenega interesa v zadevi.

Ker podroben izračun ni potreben, je vprašalnike v preiskavah v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov običajno lažje izpolniti kot vprašalnike v protidampinških ali protisubvencijskih preiskavah.

Zato je zelo priporočljivo, da tudi v preiskavi v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov izpolnite vprašalnik. Vendar nekatere države od izvoznikov ne zahtevajo, da izpolnijo vprašalnik v preiskavah v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov. Kljub temu lahko v takih primerih predložite dokument, v katerem navedete svoja stališča in pripombe.

PREVERITVENI OBISKI: ALI NAJ JIH SPREJMEM? KAJ SE PRIČAKUJE OD MENE?

Za vsak izpolnjeni vprašalnik obstaja možnost, da ga preverijo preiskovalni organi. Cilj obiska je preveriti popolnost in točnost informacij in podatkov, predloženih v izpolnjenem vprašalniku.

Preveritveni obiski običajno trajajo od dva do tri dni, lahko pa tudi več, odvisno od države, ki izvaja preiskavo (na primer več kot en teden v postopkih ZDA). Preveritveni obiski se lahko izvedejo pred uvedbo začasnih ukrepov ali po njej, odvisno od države. Vse države ne izvajajo preveritvenih obiskov. Poudariti je treba, da se v postopkih v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov preveritveni obiski izvajajo le izjemoma.

Ali naj jih sprejmem?

Priporočljivo je, da sprejmete obiske na kraju samem, saj vas sicer lahko obravnavajo kot nesodelujočo družbo, čeprav ste v celoti izpolnili zahtevane informacije v vprašalniku.

Katere informacije moram predložiti?

Številke, navedene v izpolnjenem vprašalniku, se bodo preverjale predvsem na podlagi računovodskih evidenc, računovodskih knjig in računovodskih listin (računi, odpredne listine). Zato med preveritvenim obiskom običajno ni treba predložiti novih informacij, temveč le dokazila.

Zaupnost

Preiskovalni organi morajo zaupno obravnavati vse zaupne informacije, zbrane med preveritvenim obiskom. Take informacije morajo biti jasno označene kot zaupne. V primeru kakršnih koli dvomov se za dodatne nasvete nemudoma obrnite na Evropsko komisijo.

Za obisk na kraju samem je potrebna temeljita priprava, ki jo mora običajno organizirati pravni zastopnik izvoznika, če ga ta ima. Na voljo mora biti ustrezno osebje (zlasti osebe, ki je izpolnilo vprašalnik), ki mora biti pripravljeno odgovoriti

na vprašanja preiskovalcev. Vključeno mora biti tudi prodajno in računovodsko osebje (za domačo prodajo in izvoz).

Pomembno je predvsem, da se vnaprej pripravijo vsi dokumenti in računalniške evidence, ki so se uporabili kot podlaga za izpolnitev vprašalnika, in dajo na voljo za preiskavo. Na voljo mora biti tudi fotokopirni stroj, saj preiskovalci vedno zahtevajo kopije večine dokazil.

V pomembnih ali spornih zadevah so Evropska komisija in uprave držav članic pripravljene pomagati izvoznikom pri preverjanjih na kraju samem, čeprav izključno v vlogi opazovalca. Poleg tega lahko zadevni izvozniki pridejo v Bruselj, kjer jim Evropska komisija ponudi svetovanje in tehnično pomoč.

4. poglavje

Ali me postopek zadeva, in če me, v kakšnem obsegu?

Postopek trgovinske zaščite izvoznika teoretično zadeva, če izdelek v preiskavi izvaža v državo, ki izvaja preiskavo. Ta izdelek mora biti jasno definiran v obvestilu o začetku preiskave, ki ga preiskovalni organ objavi v lokalnem uradnem listu in/ali na svoji spletni strani.

Kljub temu lahko dvomite, ali vas postopek resnično zadeva.

ALI SEM VKLJUČEN TUDI, ČE ...

... ne izvažam po dampinških cenah in/ali nisem prejel nobene subvencije?

Pomembno je, da preiskovalnim organom dokažete, da vaš izvoz ni niti dampinški niti subvencioniran. V ta namen morate sodelovati s preiskovalnimi organi in izpolniti vprašalnik. Zavedati se morate, da neutemeljene trditve (na primer „ne izvajam dumpinga“ ali „moji izdelki niso subvencionirani“) ne zadostujejo.

... ne izvažam zadevnega izdelka?

Če ne izvažate zadevnega izdelka, vam ni treba skrbeti. Če kljub temu dvomite glede definicije izdelka in se vam zdijo izrazi, uporabljeni v uradnih obvestilih, nejasni ali protislovni, se morate takoj obrniti na preiskovalne organe in zaprositi za pisno pojasnilo. Evropska komisija vam prav tako lahko svetuje glede razlage in ukrepov, ki jih je treba sprejeti.

... nisem prejel uradnega obvestila?

To ne pomeni, da vas postopek ne zadeva. Dejansko so neposredno obveščeni le izvozniki, ki so znani preiskovalnim organom. Če ne veste dobro, kaj se dogaja, in ste slišali govorice, lahko preverite seznam preiskav, ki so v teku, na spletni strani Evropske komisije in tretje države. Lahko se obrnete tudi na svoje referenčno združenje na ravni države članice ali na evropski ravni in vprašate, ali je že vključeno v postopek. Vendar morate upoštevati roke (glej poglavje II).

... proizvajam tudi v državi, ki izvaja preiskavo?

Dejstvo, da proizvajalec EU izvaja proizvodnjo v tretji državi, ki je začela postopek, ni pomembno. Pomembno je, ali industrija izvaža iz EU v navedeno državo.

... izvažam iz tretje države?

Odločilen dejavnik v preiskavah trgovinske zaščite ter zlasti v protidampinških in protisubvencijskih postopkih je država porekla blaga. Če torej vaša družba proizvaja tudi v drugi državi, ki ni članica EU, ukrepi ne bodo namenjeni temu izvozu, če postopek zadeva le EU (in ne to tretjo državo). Seveda pa je drugače v postopkih v zvezi z morebitno uvedbo zaščitnih ukrepov, ker se kateri koli ukrep uvede proti vsem državam porekla.

5. poglavje

Kako se odločim za sodelovanje?

Odločitev za sodelovanje v protidampinški ali protisubvencijski preiskavi je ekonomska odločitev, pri kateri mora izvoznik izvesti analizo stroškov in koristi.

KATERE SO „KORISTI“ SODELOVANJA?

Pri polnem sodelovanju v preiskavi bi moral rezultat običajno izražati položaj družbe. Če so izpolnjeni pravni pogoji in so uvedeni ukrepi, se glede na predložene informacije izračuna individualna dajatev za vsakega sodelujočega izvoznika. To lahko pomeni, da dajatve ni (na primer če vaša izvozna cena ni dampinška ali subvencionirana) ali je vsaj nižja od dajatve, določene za nesodelujoče izvoznike. Tako naj bi bila družba sposobna ohraniti ustrezen dostop do izvoznega trga in bila morda celo v boljšem položaju od nekaterih konkurentov (če so vključeni v isti postopek in se jim določi višja stopnja dajatve).

Vendar sodelovanje ne pomeni, da vam bo dodeljena takšna dajatev, kot ste jo pričakovali, saj preiskovalni organi morda ne bodo sprejeli vseh vaših trditev.

KAKŠNI SO „STROŠKI“ SODELOVANJA?

Sodelovanje v preiskavi zahteva veliko časa ter finančnih in človeških virov. Izpolnjevanje vprašalnika je dejansko zapleteno in dolgotrajno, pri čemer je treba navesti podrobne podatke o družbi, kot so podatki o domačih in izvoznih prodajnih cenah (običajno za vse transakcije v enem letu), proizvodni stroški, imena strank ali zaposlenost. Poleg tega lahko preiskovalni organi med preveritvenim obiskom preverijo odgovore na vprašalnik. Družbe običajno te naloge dodelijo

usposobljenemu osebju ali zunanjemu računovodji, ki usklajuje pripravo odgovora. Pomemben element, ki ga je treba upoštevati, je tudi možnost potrebe po prevajanju, ker številni organi zahtevajo, da se dokumenti predložijo v njihovem jeziku (na primer kitajskem itd.). Ker so preiskave zapleteni nesodni postopki, je priporočljivo najeti tudi pravnega zastopnika. V nekaterih državah je celo obvezno, da vas med celotno preiskavo zastopa pravni zastopnik.

KAKŠNE SO POSLEDICE NESODELOVANJA?

Ugotovitve preiskovalnih organov bodo v primeru nesodelovanja temeljile na „najboljših razpoložljivih dejstvih“, ki so zapisana. Običajno to pomeni višjo stopnjo dajatve, kot bi bila v primeru sodelovanja. Odvisno od stopnje dajatve lahko to pomeni, da izvozni trg ni več privlačen. Poleg tega se zainteresirana stran, ki ne izpolni odgovora na vprašalnik, odpove svojim pravicam do obrambe.

Ali moram najeti odvetnika?

Obveznost najema lokalnega pravnega svetovalca velja le za nekatere države (na primer na Kitajskem ali v nekaterih državah Latinske Amerike). Glede na zapletenost postopkov ter posebnosti domače zakonodaje in kulture pa je v vsakem primeru priporočljivo najeti lokalnega odvetnika. Ta govori jezik postopka in ima lahko neposreden stik s preiskovalnim organom ter drugimi vključenimi zainteresiranimi stranmi. Vendar v številnih primerih pravna pomoč lokalnega zagovornika ni obvezna in družbe se lahko branijo same brez pravne pomoči.

KAKO SE ODLOČIM ZA SODELOVANJE?

Sodelovanje v preiskavi trgovinske zaščite ima zagotovo jasne prednosti, ker povečuje možnosti za pozitivnejši rezultat. Vendar je postopek dolgotrajen, morda tudi drag in ne prinese vedno

pričakovanih rezultatov. Odločitev o sodelovanju je izključno stvar zadevne družbe, glavni premisleki pa so ekonomski in/ali strateški interesi na zadevnem trgu.

Kolikšno je tveganje?

(Koliko izvažam, ali je to pomembno za moj posel?)

Kakšna bi običajno bila moja stopnja dajatve?

(Ali izvajam dumping – oziroma ali prejemam finančni prispevek – in v kolikšnem obsegu?)

Katere so verjetne posledice sodelovanja/nesodelovanja?

Če sodelujem: zmanjšana dajatev, stroški pravnega svetovanja, čas in sredstva.
Če ne sodelujem: višje dajatve, dostop na trg?

ALI MORAM SODELOVATI V PRIMERU MOREBITNE UVEDBE ZAŠČITNIH UKREPOV?

Čeprav se v primeru morebitne uvedbe zaščitnih ukrepov ne določijo individualne dajatve, **sodelovanje pomeni, da se zanimate za postopek, in vam omogoča, da uveljavljate svoje pravice do obrambe**, kot so dostop do informacij ali možnost predložitve pripomb. Poleg tega

so vprašalniki manj zapleteni kot v protidampinških in protisubvencijskih postopkih ter redkeje se opravljajo preveritveni obiski. Sodelovanje je tako manj obremenjujoče, zato je priporočljivo, da izpolnite vprašalnike in sodelujete v preiskavi.

6. poglavje

Kakšna je vloga raznih drugih strani?

Kako lahko pomaga Evropska komisija?

Evropska komisija je odgovorna za spremljanje postopkov, ukrepov in zakonodaje v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite, ki jih sprejmejo tretje države. Njena naloga je zlasti spremljati, ali organi tretjih držav, odgovorni za instrumente trgovinske zaščite, pri uporabi teh instrumentov v celoti delujejo v skladu s pravili STO.

Evropska komisija lahko v okviru svojih širših pristojnosti pri uporabi

KAKŠNA JE VLOGA EVROPSKE KOMISIJE?

Na splošno Evropska komisija spremlja preiskave, ki jih izvajajo organi tretjih držav, da bi zagotovila spoštovanje ustreznih pravil STO in dvostranskih obveznosti v postopkih v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite. Vloga Evropske komisije je zlasti izvoznikom zagotavljati splošne informacije in pomoč ter intervenirati v podporo na ustreznih ravneh.

Vloga in vključenost Evropske komisije sta odvisni tudi od vrste preiskave in ravnih sodelovanja zadevne industrije.

- Pri **protidampinških** postopkih je treba razlikovati med izračuni dampa in drugimi vidiki primera. Izračuni dampa temeljijo na podatkih o družbi, ki jih lahko predloži le zadevna družba. Zato ima Evropska komisija v zvezi s tem sorazmerno omejene možnosti interveniranja. Vendar Evropska komisija podpira izvoznike, če vprašanja v zvezi z dampingom pomenijo jasno kršitev Protidampinškega sporazuma STO. V vsakem primeru Evropska komisija izvaja nadzor in po potrebi intervenira glede vprašanj, kot so obseg izdelka, škoda in vzročnost.
- Pri **protisubvencijskih** postopkih so intervencije Evropske komisije odvisne od tega, ali programe subvencioniranja izvajajo posamezne države članice ali pa ti vključujejo tudi odhodke EU. V prvem primeru lahko Evropska komisija pomaga organom držav članic pri izpodbijanju trditve o subvencioniranju. V drugem primeru pa je Evropska komisija tudi sama stran v postopku, ker je odgovorni organ za upravljanje zadevnih programov in/ali izplačil EU. Poleg tega Evropska komisija podobno kot pri protidampinških postopkih po potrebi intervenira glede vprašanj škode in vzročnosti.

pravil v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite pomaga pri obrambi interesov izvoznikov EU. Ima poglobljeno znanje o instrumentih trgovinske zaščite in bogate izkušnje pri uporabi teh instrumentov v tretjih državah. Vaši družbi lahko pomaga skupina visoko specializiranih referentov, ki se s temi vprašanji ukvarja vsakodnevno.

V praksi Evropska komisija izvaja naslednje ukrepe:

- ko se začne preiskava, obvesti države članice in znana zadevna združenja EU. V tej fazi se običajno prijavi kot zainteresirana stran, da bi pridobila kopijo pritožbe, na podlagi katere se je

- Pri postopkih v zvezi z morebitno uvedbo **zaščitnih ukrepov** je usklajevanje naravna vloga Evropske komisije glede na to, da vsak ukrep enako prizadene vse izvoznike. Zagotavlja, da so ustrezno zastopani interesi vseh strani brez kakršnih koli razlik. Poleg tega Evropska komisija v primerih zaščitnih ukrepov preverja tudi skladnost izvajanja s STO in po potrebi intervenira glede vprašanj, kot so škoda in vzročna zveza med uvozom in gospodarskim položajem domače industrije.

Uspešna obramba proti ukrepom tretjih držav v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite je odvisna predvsem od sodelovanja zadevnih izvoznikov. Dejansko imajo le izvozniki potrebne podatke za ugotovitev, ali so njihove izvozne cene dampinške in/ali prejemajo subvencije. Zato je **pomoč Evropske komisije zelo odvisna od ravnih interesa in prizadevanj izvoznikov v preiskavi**. Če izvozniki sami ne sodelujejo tako, da izpolnijo vprašalnik, so prizadevanja Evropske komisije mnogo manj učinkovita.

začela preiskava, in zagotovila ustrezne nadaljnje ukrepe in intervencije;

- organizira sestanke z industrijo EU za izmenjavo stališč, opredelitev težav in določitev skupne strategije;
- ves čas poteka preiskave spremlja ugotovitve (začasne in dokončne), intervenira v okviru preiskav in se odziva v dogovoru z zadevno industrijo (in po možnosti državami članicami). To običajno izvaja s predložitvijo pisnih stališč in/ali sodelovanjem na zaslišanjih, na katerih predstavi ugotovljene pomanjkljivosti;

- med celotnim postopkom je družbam in državam članicam pripravljena zagotavljati dodatno svetovanje in pomoč;

- države članice redno obveščajo o poteku primerov in objavljajo splošne statistične podatke o instrumentih trgovinske zaščite.

Evropska komisija ne nadomešča odvetnikov. Njena glavna naloga je predstaviti različne možnosti in zagotavljati pomoč izvoznikom EU. Lahko pomaga braniti interese industrije in intervenira v okviru preiskave, nikakor pa ne more delovati kot pravni zastopnik v postopkih trgovinske zaščite. Zaradi tehnične narave preiskav in številnih vprašanj, ki zadevajo družbo, je priporočljivo, da izvozniki za pomoč najamejo odvetnika.

Kakšno pomoč še lahko pričakujem od Evropske komisije?

Evropska komisija izvoznikom zagotavlja svetovanje in pomoč v vseh fazah postopkov v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite. Vendar ne more zagotoviti vseh storitev, ki jih izvoznik morda potrebuje v takem postopku. Zlasti ne more nadomestiti odvetnika, izvoznik pa se mora sam spopasti tudi s precej zahtevno nalogo izpolnjevanja vprašalnika. Poleg tega morajo izvozniki na lastne stroške poskrbeti za prevod uradnih dokumentov in izpolnjenih vprašalnikov. Glede preveritvenih obiskov, ki jih preiskovalni organ izvaja v prostorih izvoznikov, Evropska komisija izvoznikom zagotavlja pomoč in svetovanje v zvezi z vsemi pravnimi in praktičnimi vidiki. Predstavniki Komisije lahko na željo izvoznikov sodelujejo pri preveritvenem obisku kot opazovalec, da bi preveril, ali se spoštujejo pravila STO. To je seveda odvisno od razpoložljivih virov in posebnosti primera.

Kako lahko pomagam Evropski komisiji?

Evropski komisiji lahko najbolje pomagate tako, da v najzgodnejši možni fazi preiskave navežete stik s pristojnim oddelkom in si skozi ves postopek izmenjujete ustrezne informacije. V ta namen se obrnite na referenta Evropske komisije, ki je odgovoren za spremljanje primera, ali pošljite elektronsko pošto na naslov iz Priloge. Da bi Evropska komisija lahko bolje branila interese izvoznikov, mora poznati vse pomembne vidike ne le v zvezi z morebitnim obstojem dampaing/subvencioniranja, temveč tudi v zvezi z zadevnim izdelkom in razmerami na trgu v EU in tretji državi. Da se zagotovi popolna podoba, so potrebne tudi vse druge koristne informacije, ki pomagajo razjasniti glavna vprašanja v zvezi s postopkom in zlasti v zvezi z možnim obstojem škode za lokalno industrijo ter vzročne povezave z dampaingom/subvencioniranjem. Evropska komisija v ta namen običajno v Bruslju organizira sestanek z industrijskim združenjem in zadevnimi izvozniki.

Kako se lahko obrnem na Evropsko komisijo?

Izvozniki EU in/ali njihovi pravni zastopniki lahko z Evropsko komisijo navežejo stik neposredno po elektronski pošti. Ko organi tretje države začnejo postopek v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite, Evropska komisija o novem postopku takoj obvesti vse države članice ter znana zadevna industrijska združenja. Sporoči tudi ime osebe, ki je odgovorna za spremljanje postopka, in njene kontaktne podatke. Če zadevni izvozniki zaradi določenega razloga od organov svoje države članice ali Evropske komisije ne prejmejo teh informacij, se lahko obrnejo na ustrezi oddelek Generalnega direktorata za trgovino, ki je odgovoren za neposredno spremljanje postopkov tretjih držav (glej kontaktne podatke v Prilogi).

KAKŠNA JE VLOGA UPRAV DRŽAV ČLANIC?

Uprave držav članic imajo pomembno vlogo v teh postopkih, ker so običajno prva kontaktna točka za izvoznike, ko se začne postopek v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite.

Ko uprava države članice prejme opozorilo, obvesti nacionalno industrijo o odločitvi za začetek preiskave, in sicer običajno prek nacionalnih združenj, ter jim pri tem lahko svetuje glede postopka. Kadar postopek v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite vpliva na zadevne nacionalne interese, lahko uprava države članice tudi dejavno

sodeluje v preiskavi kot zainteresirana stran, tako da predloži svoja stališča in po potrebi izpolni vprašalnike, ki jih pošljejo preiskovalni organi.

To je zlasti običajno v protisubvencijskih preiskavah, v katerih so uprave držav članic neposredno vključene v celotno preiskavo in so kot organ, ki izvaja zadevne programe subvencioniranja, tudi stran v postopku. Preiskovalni organ tretje države v takšnih preiskavah običajno opravi tudi preveritev na kraju samem v prostorih uprave države članice.

Države članice prek svojih veleposlaništev tudi neposredno intervenirajo v okviru preiskave (glej spodaj), in sicer da bi pokazale svoj interes in podporo svoji industriji. To v celoti izvajajo v dogovoru z Evropsko komisijo.

KAKŠNA JE VLOGA VELEPOSLANIŠTEV IN DELEGACIJ EU V DRŽAVI, KI IZVAJA PREISKAVO?

Delegacije Evropske unije in veleposlaništva držav članic imajo ključno vlogo v teh preiskavah, ker omogočajo formalno komunikacijo med Evropsko komisijo in državami članicami na eni strani ter lokalnimi organi na drugi strani. Imajo tudi „lokalno znanje“ in lahko zagotovijo dodatne dragocene napotke o tem, kako najbolje intervenirati in na kateri ravni.

Veleposlaništva držav članic in delegacije Evropske unije v državi, ki izvaja preiskavo, od lokalnih preiskovalnih organov prejmejo uradno obvestilo o začetku postopka v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite. Delegacije EU nato obvestijo referenta Evropske komisije (v Bruslju), ki je odgovoren za spremljanje preiskave.

Veleposlaništva v imenu svojih vlad, delegacije pa v imenu Evropske komisije vlagajo stališča in navezujejo stike z zadevnimi lokalnimi organi. Pomagajo tudi zbirati in dopolnjevati informacije v zvezi z lokalnimi političnimi in tržnimi razmerami, da bi Evropski komisiji zagotovila ustrezno podlago in podporo pri obrambi interesov izvoznikov EU.

Seveda pa stiki z veleposlaništvimi držav članic in delegacijami EU ne morejo nadomestiti tesnega sodelovanja s sedežem Evropske komisije v Bruslju in nacionalnimi upravami, ki imajo strokovno znanje in izkušnje ter poznajo celoten potek postopkov. Zagotoviti je treba tudi, da se informacije, pridobljene od lokalnih veleposlaništev, posredujejo tudi sedežu v Bruslju. Poleg tega veleposlaništva držav članic, vključenih v preiskavo trgovinske zaščite, sodelujejo z delegacijo EU, da bi združili informacije, pomembne za obrambo, in se izognili neskladju v komuniciranju s preiskovalnimi organi tretje države.

KAKŠNA JE VLOGA ZDRUŽENJA EU, KATEREGA ČLAN SEM?

Združenja EU imajo pogosto pomembno vlogo v postopkih v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite tretje države, ker usklajujejo obrambo interesov izvoznikov, ki so njihovi člani. Njihova vloga je še toliko pomembnejša, kadar nov postopek v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite vpliva na več izvoznikov iz različnih držav članic. Večina združenj EU (in nacionalnih združenj) že ima izkušnje s postopki v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite in je že imela stike z Evropsko komisijo. Kadar so v postopek vključena združenja, je **najbolje, da se izvozniki povežejo neposredno s svojim združenjem. Združenje bo vzpostavilo stik z Evropsko komisijo, zastopalo izvoznike in izbralo najboljšo strategijo za zaščito njihovih interesov.** Izvozniki pa lahko kadar koli navežejo neposreden stik z Evropsko komisijo, tudi če so v postopek vključena njihova združenja, na primer ob posebnih interesih in/ali vprašanjih, ki jih njihova združenja ne morejo obravnavati na splošno.

KAKŠNA JE VLOGA MOJIH STRANK V DRŽAVI, KI IZVAJA PREISKAVO?

Začetek novega postopka v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite pogosto neposredno vpliva na dobavo izdelka v preiskavi lokalnim strankam. Prizadete stranke običajno zaprosijo izvoznike EU za takojšnje ponovno pogajanje o prodajnih cenah glede na morebitno uvedbo dajatve ali pa prekličejo naročila in kupujejo od drugih virov, na katere dajatve ne bodo vplivale. Izvozniki bi morali svojim strankam takoj razložiti, da so postopki v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite dolgotrajni in da se morebitne dajatve začnejo pobirati šele nekaj mesecev po uvedbi začasnih ukrepov. Hkrati jih lahko zaprosijo tudi za podporo v odnosu do lokalnega preiskovalnega organa. Stranke lahko dokažejo, da bi uvedba ukrepov lahko imela negativne učinke v smislu povečanih stroškov vhodnega izdelka in da bo na koncu povzročila izgubo konkurenčnosti, morebitna odpuščanja delavcev in višje cene za končne porabnike. Poudariti je treba, da zakonodaja STO predvideva sodelovanje uvoznikov, industrijskih uporabnikov in predstavnih organizacij potrošnikov v teh postopkih.

Ti premisleki imajo še večji pravni pomen v državah, ki v okviru preiskav v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite izvajajo test „javnega interesa“, kar bi lahko navsezadnje preprečilo uvedbo dokončnih ukrepov. Za več informacij o testu javnega interesa glej **poglavje I**.

KAKŠNA JE VLOGA MOJIH POVEZANIH DRUŽB?

Posebne okoliščine nastopijo, kadar preiskava v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite tretje države ni usmerjena neposredno v izvoz EU, temveč v proizvodne zmogljivosti zunaj EU družb s sedežem v EU. V teh okoliščinah Evropska komisija ne more biti vključena v postopek, ker EU ni neposredno vpletena. Družba s sedežem v EU bi se zato morala za pomoč obrniti na lokalne organe države, ki ni članica EU in je vključena v postopek v zvezi z instrumenti trgovinske zaščite. Evropska komisija lahko tudi v teh primerih zagotovi pomoč, čeprav na drugi ravni, kot če bi bila EU neposredno vključena v postopek.

Kot je razloženo v **poglavju III** – pravice in obveznosti – morajo povezane družbe sodelovati v postopku. Preiskovalni organi lahko zahtevajo, da vprašalnik izpolni vsaka povezana družba zase ali pa ga izpolnijo izvoznik in vse njegove povezane družbe skupaj.

7. poglavje

Ukrepi so uvedeni – kakšne so moje možnosti?

Ko so ukrepi uvedeni, jih je še vedno mogoče spremeniti ali celo odpraviti s **preiskavo v zvezi s pregledom ali pravnim izpodbijanjem** (sodni postopek).

PREGLED UKREPOV

Ne prodajam več po dampinških cenah oziroma ne prejemam več subvencije. Kaj moram storiti?

Zainteresirane strani lahko zaprosijo za **pregled ukrepov** med obdobjem njihove veljavnosti. Izvozniki, ki lahko dokažejo, da so se okoliščine znatno spremenile od uvedbe prvotnega ukrepa, lahko zaprosijo za začetek preiskave v zvezi s pregledom, da bi zmanjšali ali odpravili dajatev. Spremembe morajo biti trajne in vključevati spremembe v zvezi z dampingom ali subvencioniranjem ter spremembe glede razmer na domačem trgu (na primer škoda, proizvodnja) oziroma obsega ali oblike ukrepov.

Takšni pregledi pa običajno niso mogoči pri **ZAŠČITNIH UKREPIH**, ker v nasprotju s protidampinškimi in protisubvencijskimi ukrepi enak ukrep velja za vse izvoznike v vseh državah in zato ne zadeva določene družbe.

Ali se ukrepi lahko podaljšajo po izteku prvotnega obdobja veljavnosti?

Veljavnost protidampinških in protisubvencijskih ukrepov se običajno izteče po petih letih, razen če se v okviru „pregleda zaradi izteka ukrepa“ ugotovi, da mora ukrep še naprej veljati.

Za „pregled zaradi izteka ukrepa“ („expiry review“ ali „sunset review“) običajno zaprosijo proizvajalci na domačem trgu, ki morajo predložiti dokaze, da bi iztek ukrepov verjetno povzročil nadaljevanje ali ponovni pojav dampinga/subvencioniranja in škode. Tudi če bi se izvoz prenehal kot posledica ukrepov, ni izključeno, da bi se lahko ponovno izvajal po dampinških/subvencioniranih cenah in povzročil škodo, če bi se ukrepi iztekli.

Poudariti je treba, da ukrepi med preiskavo v zvezi s pregledom še veljajo, tudi če se je njihovo prvotno obdobje veljavnosti izteklo. Pravice in obveznosti v zvezi s sodelovanjem, preveritvenimi obiski ali pravicami strani do obrambe so podobne kot pri prvotnih preiskavah in veljajo tudi med preiskavami v zvezi s pregledom.

Odvisno od domače zakonodaje je lahko posledica pregleda zaradi izteka ukrepa bodisi razveljavitev ali nadaljevanje veljavnih dajatev po isti stopnji (tj. podobno, kot je praksa v EU) bodisi sprememba stopnje dajatev. Če se ukrepi ohranijo, običajno ostanejo veljavni nadaljnjih pet let.

ZAŠČITNI UKREPI se prav tako lahko podaljšajo po izteku njihovega prvotnega obdobja veljavnosti, če preiskava pokaže, da so še naprej potrebni za odpravo škode domači industriji, pod pogojem, da se industrija prilagaja razmeram.

Med obdobjem preiskave nisem izvažal, vendar zdaj želim izvažati. Kaj moram storiti, da bi se izognil ukrepom?

Družbam, ki so sodelovale v preiskavi, se običajno določi individualna dajatev za uvoz, obstaja pa tudi dajatev „na ravni države“ za uvoz iz vseh drugih družb, ki proizvajajo in izvažajo zadevni izdelek. Ta tako imenovana „preostala dajatev“ velja za izvoznike, ki niso sodelovali v preiskavi, in je običajno višja od individualne dajatve, ki velja za sodelujoče izvoznike. Če družba začne izvažati izdelek po obdobju preiskave, bo za njeno blago veljala „preostala“ dajatev.

Vendar lahko družbe, ki med prvotnim obdobjem preiskave niso delovale ali niso izvažale v zadevno tretjo državo, zahtevajo **pregled glede novega izvoznika**, da bi se zanje določila individualna stopnja dajatve. Če preiskovalni organi ugotovijo, da izvoznik očitno izpolnjuje ustrezna merila, se začne pregled. V okviru pregleda se preveri, ali so merila izpolnjena, in če so, se za zadevno družbo določi individualna stopnja dampinga ali subvencioniranja.

Ta možnost se ne uporablja za **ZAŠČITNE UKREPE**, saj isti ukrep velja za vse izvoznike.

PRAVNO IZPODBIJANJE UKREPOV

Ali lahko izpodbijam ukrepe na nacionalnem sodišču?

Izvozniki, na katere vplivajo dokončni ukrepi, lahko te ukrepe izpodbijajo na **nacionalnem sodišču** države, ki je uvedla ukrepe, če se šteje, da ni bila pravilno uporabljena nacionalna zakonodaja. Postopkovni vidiki se lahko razlikujejo od države do države, zato je zelo priporočljivo ali celo obvezno za pomoč najeti specializiranega pravnega svetovalca. Uvozniki v državi, ki je uvedla ukrepe, lahko prav tako izpodbijajo ukrepe.

Ker sodni postopek zadeva določeno družbo in vključuje neodvisna sodišča, je vloga Evropske komisije v teh postopkih zelo omejena. Evropska komisija ne more biti navzoča na nacionalnem sodišču države uvoznice, lahko pa svetuje zadevnim izvoznikom.

Ali se ukrepi lahko izpodbijajo na mednarodnih forumih?

Ukrepi se lahko izpodbijajo tudi s **postopkom za reševanje sporov pri STO**, če se šteje, da ni bila pravilno uporabljena zakonodaja STO. Tega postopka pa ne morejo začeti posamezne družbe, temveč le članice STO. V primeru Evropske unije je Evropska komisija pristojen organ, ki lahko zaprosi za postopek pred odborom STO. Zato se morajo izvozniki obrniti na ustrezne službe Generalnega direktorata za trgovino, da bi izmenjali stališča o možnosti izpodbijanja ukrepov na navedeni ravni. Izvozniki se lahko tudi najprej obrnejo na svojo nacionalno upravo, kjer lahko pridobijo ustrezne nasvete in informacije o postopku.

Postopki pri STO so precej zahtevni in dolgotrajni, saj lahko traja več let, preden se sprejme dokončna odločitev (vključno s pritožbo zoper odločitev), poleg tega pa je potrebnih še nekaj mesecev za izvedbo sklepov odbora. Zato je treba zahtevnost in trajanje postopka pred odborom primerjati z dejanskim trajanjem in učinkom izpodbijanih ukrepov.

1. KONTAKTNI PODATKI

Evropska komisija

Naslov:

DG TRADE
Trade Defence Unit H5
200, rue de la Loi-Wetstraat
B-1049 Brussels, Belgium

Elektronski naslov:

Trade.defence.third.countries@ec.europa.eu

2. KORISTNE POVEZAVE

a) Evropska komisija

Spletna stran GD za trgovino:
<http://ec.europa.eu/trade>

Spletna stran GD za trgovino o instrumentih trgovinske zaščite:
<http://ec.europa.eu/trade/tackling-unfair-trade/trade-defence/>

Na navedeni spletni strani lahko najdete naslednje informacije:

- instrumente trgovinske zaščite, ki se uporabljajo proti izvozu iz EU,
- statistične podatke o veljavnih ukrepih/preiskavah, ki potekajo zoper izvoz iz EU,
- povzetek domače zakonodaje glavnih uporabnikov instrumentov zoper izvoz iz EU.

b) Države članice

DRŽAVA ČLANICA	E-NASLOV	SPLETNA STRAN
Avstrija		
Belgija	trade.defence@economie.fgov.be	http://economie.fgov.be
Bolgarija	e-docs@mee.government.bg	
Ciper		
Češka		
Danska	ebst@ebst.dk	www.ebst.dk/antidumping
Estonija	info@mkm.ee	www.mkm.ee
Finska		
Francija		
Grčija		
Irsko		
Italija		
Latvija		www.em.gov.lv
Litva	dempingas@urm.lt	
Luksemburg	info@luxembourgforbusiness.lu	www.luxembourgforbusiness.lu
Madžarska		
Malta	epd@gov.mt	
Nemčija		
Nizozemska	antidumping@minez.nl	
Poljska	SekretariatDPH@mg.gov.pl	www.mg.gov.pl
Portugalska		www.dgae.min-economia.pt
Romunija	diac@dce.gov.ro	www.dce.gov.ro
Slovaška	ochranaobchodu@mhv.sk	www.mhv.sk
Slovenija	trade.mg@gov.si	www.mg.gov.si
Španija	sgpar.sccc@comercio.mityc.es	www.comercio.mityc.es
Švedska	registrator@kommers.se	www.kommers.se
Združeno kraljestvo	tradedefencepolicyenquiries@bis.gsi.gov.uk	

c) Svetovna trgovinska organizacija (STO)

Splošno
<http://www.wto.org>

Iskalnik po zakonodaji o trgovinski zaščiti glavnih članic STO
<http://docsonline.wto.org>

(meni preprosto iskanje, izberite ustrezen simbol dokumenta s klikom na „?“ in nato izberite eno od naslednjega: protidampinški ukrepi (Anti-dumping) – člen 18.5, subvencije in izravnalni ukrepi (Subsidies and countervailing measures) – člen 32.6, zaščitni ukrepi (Safeguards) – člen 12.6)

d) Glavni uporabniki instrumentov trgovinske zaščite zoper izvoz iz EU

Država	Naslov spletne strani
Argentina	http://www.cnce.gov.ar/
Avstralija	Za damping/subvencioniranje: http://www.customs.gov.au/site/page4227.asp Za zaščitne ukrepe: http://www.pc.gov.au
Brazilija	http://infosecex.desenvolvimento.gov.br
Indija	Za damping/subvencioniranje: http://commerce.nic.in/index.asp Za zaščitne ukrepe: http://dgsafeguards.gov.in
Izrael	http://www.moital.gov.il
Južnoafriška republika	http://www.dti.gov.za
Kanada	http://www.citt.gc.ca
Kitajska	Za damping/subvencioniranje: http://gpj.mofcom.gov.cn Za škodo: http://www.cacs.gov.cn
Mehika	http://www.economia.gob.mx
Rusija	http://www.minprom.gov.ru (samo v ruskem jeziku)
Turčija	http://www.dtm.gov.tr (pojdite na Zunanja trgovina/uvoz)
Ukrajina	http://www.me.gov.ua (samo v ukrajinskem jeziku)
ZDA	USDOC: http://www.trade.gov/ia USITC: http://www.usitc.gov

3. INDEKS

Genovna zaveza	8	Primerljivost cen	6
Dajatev	6, 8, 9, 11, 13, 14, 19, 20, 23, 23, 24	Proizvodni stroški	6, 13, 16, 19
Damping	4, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 18, 20, 21, 22, 24	Protidampinški ukrep	6
Delegacija EU	10, 23	Reševanje sporov	25
Domači trg	6, 13, 24	Roki	10, 12, 13, 14, 16, 18
Dostop do informacij	15, 20	Sodelovanje	11, 13, 19, 20, 21, 24
Države članice	9, 21, 22, 23	Stopnja dampainga	6, 8, 13
Evropska komisija	7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17 18, 21, 22, 23, 25	Stranka	9, 13, 19, 23
Izravnalni ukrep	6, 7	Subvencija	4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17 18, 19, 20, 21, 22, 24
Izvozna cena	6, 8, 13, 19, 21	Škoda	6, 7, 8, 9, 11, 14, 21, 22, 24
Normalna vrednost	6	Subvencija, proti kateri se lahko uvede izravnalni ukrep	6
Obveznosti	7, 12, 13, 16, 21, 23, 24	Test javnega interesa	7, 14, 23
Povezana družba	23	Ugotovitve	10, 13, 14, 16, 17, 19
Povzetek, ki ni zaupne narave	13, 14	Veleposlaništva	10, 22, 23
Pravice do obrambe	10, 12, 13, 16, 19, 20	Vprašalnik	10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
Pravilo nižje dajatve	8	Vzorčenje	17
Pravna pomoč	13, 19	Vzročnost	7, 14, 21
Pregled zaradi izteka ukrepa	24	Zainteresirana stran	9, 10, 11, 12, 14, 16, 19, 21
Preiskava	4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24	Zaslišanje	11, 15, 16, 22
Preiskovalni organ	8, 9, 10, 13, 18, 19, 22, 23	Zaščitni ukrep	6, 8, 24
Prevod	19, 22	Zaščitni ukrepi	6, 7, 8, 11, 13, 14, 24
Preveritveni obisk	10, 17, 19, 20, 22, 24	Zaupnost	17
		Združenje EU	9, 21, 23

Objavila Evropska komisija
v slovenskem jeziku.

Generalni direktorat za trgovino

Informacije v tej brošuri ne izražajo nujno
uradna stališča Evropske unije.

Niti Evropska komisija niti osebe, ki
delujejo v njenem imenu, niso odgovorne
za namene uporabe teh informacij.

© Evropska unija, 2010

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Slika na naslovnici:
© iStockphoto.com, Tor Lindqvist

Oblikovanje:
Tipik Communication Agency

Natisnjeno v Belgiji, julij 2010

doi:10.2781/17895

ISBN 978-92-79-16620-4

9 789279 166204

